

տարի Ամերիկա կենցած էր, որ մի կը ցուցնէր ի բնն Ամերիկայէն հնաւ բերած թանկագին շրային սամուրեհույ ձեռնաց վառապան (manchon) մը, որ ցեցակեր եղած էր, եւ թափանձանք կը խընդրէր իւր կերպով մը նորոգէ եւ ինք պէտք եղածը կը վճարէ: Կրիթթի իննամիջնալէս իմացաւ թէ այս թանկագին սամուրեհին իւր ճարտարներուն ձեռքէն ելած Բարիթ ձագարնին մէն էր, որ բոս իրերան կ'արժէր 6-50 ֆրանկ, իսկ տիկինն Ամերիկայի մէջ գնած էր 120 ֆրանքի: Կրիթթի կը յաւելուէ թէ «Աշխարհիս վրայ գործածուող մուշտակայ գունէ երեքին երկուքը մեր ձագարններն են»:

ՔԱՂԱՔԱՊԵՆ ՏԵՍԱՐԻՆ

Մարտ ամիսը լի է քաղաքական ծանրակշիռ դիպուածներով:

Մեծ ազդեցութիւն ըրա Սերպիոյ Միլան թագաւորի բոլորովին անվաճառ հրաժարման տուը: Լազարո ծանուցնր թէ Մարտի 6ին Միլան թագաւորն ի շնորհս իւր անվաճառաւ որդւոյ՝ Աղեքսանդր թագաժառանգին՝ հրաժարեալ թագաւորութենէ, կարգելով վարիչ գլխիւնէ, գլխիւնաւորովն էր զԲողոքէ զօրակարգ: Ստուգել այս անվաճառ հրաժարումն մեծ զարմացում ու ցաւ պատճառեց թէ Սերպիոյ ժողովրդեանն ի թէ Սերպիոյ հետ բարեկամացնալ ազգաց, որովհետեւ Միլան թագաւորը գրեթէ առնաստարակ սիրուած էր: սակայն որոշումը վճռուած էր եւ անկարելի էր յետս կոչել:

Թէ նն էր հրաժարման պատճառն, այն յայտնի չէ. թէպէտ եւ լրագրաց մէջ այլեւայլ մեկնութիւններ կը կարգանք, բայց որչափ կ'ենթալ աւելի անմտակալն են շարժումներն քան քաղաքական:

Միլան թագաւորն իւր հրաժարումը հանդիսապէս հրատարակելէն ետեւ իւր որդիի Ալեքսանդր Ա. աշուարթ թագաւոր անուանել տուաւ, որուն թէ ինք եւ թէ ընդ որ պաշտօնեայքն ու զօրքն հաւատարմութիւն երդումն ըրին, ընդունելով իւր թագաւորն այնպիսի չնքմ սիրով, որպիսի սաստիկ ցաւով անոց հորքն անշտեցան:

Կը յուսանք որ Վենալիտաց փոփոխութիւնը Սերպիոյ ընդհանուր քաղաքականութեան վրայ զգալի տարբերութիւն չ'ընքն:

Հոլանտա եւս հարկ պիտի ըլլայ վարչութեան փոփոխութիւնն ընել: Արդէն ծանօթ է որ թագաւորն ամսներէ ի վեր ծանր հիւանդ էր եւ քանի մ'անգամ իսկ մահուան մօտեցեր էր: Թէեւ առ այժմ վարկենական քրեկոշ չկայ, սակայն թագաւորը վարչութեան բոլորովին անկառող ըլլալով՝ պաշտօնեայք խորհրդակցեցան եւ Մարտի 26ին խորհրդանոցին առաջարկեցին, որ անհրաժեշտ հարկ է վարիչ մը կարգել: Թագաւորն քաջարձակապէս կը մեծի վարչութեան պաշտօնն յանձն առնու այլեւայլ անմտակալ պատճառաց հասում: Հաւանականագոյնս այն պաշտօնն պիտի յանձնել 46մարտի 26ին յառաջուն պաշտօնէնց գանձերէն եւ շահաւորական պահպանողականաց առաջնորդն, որ թագաւորութեան համբաւաւոր քաղաքագետ տնտէրն մըն է:

Անցեալ անգամ ծանուցած էինք, թէ պատերազմական կարգադրութիւններ հռչակարկի խորհրդանոցին մեծ հակառակութեան նիւթ եղած է: Անիմներ այն կարգադրութեանց վրայ խորհրդակցելով անցան, շատ

անգամ կռիւ, արհնձեղութիւն, հրապարակաւ փողոցաց վրայ եւ նոյն իսկ խորհրդանոցին մէջ պատահեցան: սակայն եւ անպէս դեռ չեն ընդունած ամէն առաջարկեալ յօդուածներ: Միայն ուրախալիս այն է, որ հակառակութեան զիւտար շիւթ եղող յօդուածներն արեամբ շափ պատերազմելով այժմ ընդունեցան, եւ կը մնան մէկալ յօդուածները, որոնց վրայ այնչափ հակառակութիւն չկայ: Նրանք թէ վարկենան մը յառաջ լինալիս բանակցութիւնը, որպէս զի երիտասարդ ուսանողաց զրգանք արհնձ հանգարտէր եւ ժողովուրդն եւս իւր հանգստութիւնը գտնէր:

Գերմանիա զբաղած է հիմալ Սամայի խնդրով: Արդէն ծանօթ է որ Գերմանիա քանի մը տարիէ ի վեր սկսած է Անքրիկի մէջ զաղթականութիւն հաստատել, ի մասնաւորի Պրիսլաքը իշխանին խորհրդանոցն ու քաղաքագետութեամբն, որ զաղթականութեանց վրայ մեծ կարելորութիւն կը դնէ եւ քանի մը տարիէ ի վեր նոյն իշխանին նշանաւոր քաղաքագետութեան առաքականութիւնն մնն է: Սամայի զաղթականութիւնն հաստատուած ժամանակ՝ Անքրիկայի Միացեալ Նահանգաց հետ տարածախոսութիւն ունեցան Գերմանիա, որ քանի մ'ամիսն է կը տնէ: սակայն Պրիսլաքը իշխանին քաղաքականութեանց կրցան իրարու հետ միաբանիւ, եւ Միացեալ Նահանգն հաւանեցաւ Անքրիկ մէջ Պրիսլաք ժողով ղարմարուելուն, որուն մէջ Սամայի խնդիրը պիտի բարգաւաճէր:

Մարտի վերջնը հնարելով Պրիսլաքը կոմսն Լոնտոն գնաց Անգլիոյ քաղաքագետաց հետ այլեւայլ խնդրոց վրայ խօսելու, ուր քանի մ'օր կենսելն ետքը վերադարձ: Հաւանականագոյն կը կարծուի թէ Սամայի խնդրին վրայ ալ բանակցած է Անգլիոյ քաղաքագետաց հետ:

Նիւստայի Բառնէլէան կուսակցութիւնը մեծ յաղթանակ կանգնեց իւր հակառակորդաց եւ ի մասնաւորի Լոնտոնի ամենամեծ լրագրոյ թայմը վրայ: Այն ամէն Բառնէլի համարուած Նամակներն, զորոնք թայմը Բիկոնդ անուն անձով մը դրամով գնած եւ հրատարակած էր եւ որոնք մէջ Բառնէլի դէմ զրպարտութիւններ կային, թէ ինք Բառնէլ այլեւայլ քաղաքական մարդասպանութեանց մասնակցած է, չինձու եւ սուտ հրատարակեցան: դատարոնները ընդունելէն ետքը: Դատաստանն արմուներ տեսեց. բոլոր աշխարհք կը պատէր այս կարելոր դատաստանին եւինք, եւ երբ երեւան ելաւ Բիկոնդ խորհրդակցութիւն եւ պիտի բանտարկուէր, անմասսպանութեամբ զրաւ ըրա: իւր կնիաց: իւր պարտաւորեալ է թայմը ամբողջ դատաստանական ծանցեր՝ որ երկու միլիոն ֆրանկէ աւելի է, վճարել, եւ անշուշտ Բառնէլի պահանջումներն ալ պիտի հարկաւորուի զոտացնելու:

Բաւական ժամանակ է ի վեր հրատարակուած է լրագրաց մէջ, թէ Օսմանեան կառավարութիւնն հրաման տուած է գերմանական ընկերութեան մը փոքր Սիւրի երկաթուղիով զիծն իզմիլէն մինչեւ Անքրիթա (Էնկիւրիս) յառաջ տանելու: Արդէն ծրարները պատաստ են, եւ շինութիւնն յարմարուած է զաղիլափի միջուակ երկաթուղիաց ծեփարկելուն, որ մօտեցն պիտի սկսի նոյն շինութիւնը:

ՀՐԵՏԵՐԵԿԻ ԵՒ ՊԵՏԱՐԻՆԱՅՈՒ ԻՄԲԱՐԻԻ
Հ. ԲԱՓԵՏԵԼԻ Վ. ՊԵՐԻՆԵ

Վ.ԻՆԵՆ. ՄԻԻԲԱՐԵԵՆ ՏԵՐԵՆ (W. HEINRICH)